

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vlrichi Hvtteni Eqvitis Germani Opera Poetica

Hutten, Ulrich von

[Frankfurt am Main], 1538

VD16 H 6395

Vlrichi Ab Hvttten Eq. Germani, ad Crotum Rubianum in Neminem,
Præfatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13027

PRÆFATIO.

Sum uasfr, & Protheus, struo, destruo, texta retexo,
Orbica quadratis, candida muto nigris.
Accedit precio uelut auro lucida gemma,
Artificis chari nobile quod sit opus.

VLRICHI AB HVTTEN EQ,

Germani, ad Crotum Rubianum in
Neminem, Præfatio.

Accipe igitur hoc tibi nihil Crote, quod toto
anno scriptum à me conquestus es, idq; in epi-
stola tua, quodam quasi tragico ploratu uicies repetis
quasi qui nihil est, ab eo aliquid extorquere liceat. At
nunc ipsum illud nihil ad te mitto, & ita mitto, ut Ne-
mine perferente accipias. Qui cum enim rectius Ni-
hil, quam cum Nemine uersatur, cum nemo nihil scri-
bat ac faciat? Sed iam nosse uis, unde hoc repente con-
mentum. Ex peruersa Crote hominum opinione, si-
mul tua tragica epistola. Nam ut tu nihil à me scribi
quereris, ita sunt homines, qui si quid scribas, etiã aut
facias, & illud ipsum, & te autorem nihil dicant. In
ea tempora incidimus, in id uulgi iudicium succum-
bimus. Si adhuc quid sibi hoc uelit Nihil, dubitas, pri-
ora reuolue, ac quædam ut contigerunt, in memori-
am reuoca. Periculũ fecisti mecum, quid mereantur,
qui optima studia studiosissimè sectati sunt. Nempe ut
nihil didicisse, & ipsi homines nihili dicantur propa-
lam. Qua in re clementiores adhuc iudices expertus
es, quam ego, qui post tot annorũ meam per Europã
pereo

PRÆFATIO.

peregrinatione, tot aditis periculis, tot exhaustis calamitatibus, nullis non erumnis adflctus: cum tandem ad meos rediissem, quid aliud sperare debui, quam homines longa mei expectatione fessos, aduenienti occursaturos, obuijs manibus excepturos, blanda aliqua præfatione salutatum amplexaturos, gratulaturos in columitati meæ, probaturos, quòd cum patrijs Musis rediissem in gratiam? At paucioribus curæ fuerunt hæc, quam reperti sunt, qui me accusarent etiam. Jam enim fama præcesserat, quibus studijs quam operã impendissem. Itaque reprehendere omnes, ac frustra laborasse, & tempus perdidisse dicere, atq; eò omnium tandem calculi coniecti sunt, & quod uix credis, in patria miser inueni neminem æquum studiorum meorum iudicem. Illã uide Neminem, qui hoc de se dic:

Nemo refert studijs præmia digna bonis.

Nõ aliter, atq; ille ego sim decoctor filius, qui ad porcorum haras, & comessandas siliquas relegari debeã. Aut non melius fit, ita studuisse, quam studuisse omnino nihil. Nam ex æqualibus, qui neq; literas, neq; naturæ didicerunt, nihil offendebant. Adeò tutius est, non studere, quam sic studere. Et hanc quidem impigerunt mihi culpam, ut esset, quòd duritiei suæ prætextum obtenderent. Tuncque primum diuagatus est rumor, nihil didicisse me, ac esse nihil, magnis ille quidem autoribus. Nam ubi in illos quis incidit iactatores leguleos, aut ad hos appulerit superciliosos theologistas, non dico, quomodo posset scire aliquid, hoc dico

PRÆFATIO.

dico, quomodo posset esse aliquid? Diogenes Cynicus
 ultro nihil scire uult post eū, qui se omnia scire pro-
 fitetur, at esse aliquid contendit. Id quod ego adhuc cō-
 sequi tot laboribus non potui. Nam cum inter meos
 uersor Equites, haud numeror, ex istis uero indoctis
 doctis nemo me agnoscit. Ac nescio, an alicuius eorū
 umbra sim, ita planè nō sentio ipse me, quoties sua stu-
 dia prædicant, suam eruditionem, sua ingenia osten-
 dunt. At uero in me quicquid est, omni contemptu cō-
 temptius iudicant. Tunc iactantur ab alieris Felini,
 Baldi, Bartholi, Iasones, Accursij, Speculatores, ac id
 genus doctorculi: ab alteris uero subtilis Scotus, Sera-
 phicus Bonauentura, bis sanctus Thomas, unice ma-
 gnus Albertus, ac irrefragabilis quidam, cuius nāhi
 nomen per incuriā excidit. Et à tantis Magistris, tan-
 ti discipuli, ab istiusmodi fontibus hauriunt, ut sci-
 at aliquis, ad Scotum quantum nobis restet, qui inter
 sectatores illius tam nihil scimus, tam sumus in erudi-
 tione eruditi. Quāquam tu solitus sis imitari, qui nos o-
 lim docuerunt Colonienses, & syllogismis fulmina-
 re, ac si quando prouocaris, alacriter congrredi, oppo-
 nere, assumere, respondere, conclusiones sustinere bis
 triginta nonnunquam, arguere pro & contrā, quem
 illi non statim probant, quòd non formaliter cōsuis ar-
 gumenta. Quod genus est illa quæstio: An acutius ali-
 quid uidere potuerit, raptus in tertium cælum Pau-
 lus, quàm in sua cella, cum tantis speculationibus in-
 dormiret aliquando Doctor sanctus, acutè, ut mihi
 uide

PRAEFATIO.

videbatur, per te disputata, sed ab illuminatis Thomis-
 stis, q̄ soli cerebrū habēt, discutienda. Nō magis orto
 sole euanescent minima sidera, quā nos Crote quat-
 tocunq; cōuentu: quodā se istiusmodi farinae clamoso
 tripudiatore ingerēte: obscuri simus: Sed audi meū in
 hac re consiliū, postquā mihi stomachū mouerūt isti
 olim superbi legum dispensatores, sateor, esse aliquid
 contendī, et eō studiū contuli meū, ac despercam si ul-
 la alia ratione, quā uel ut meorū desiderio satisfacere-
 rem, uel ipsum illud, quantūcunq; nugatoriū est, quo
 isti triumphant Bartholista, assecutus, acceptoq; do-
 ctrinae titulo, quo decipi uulgus amat, ab illis postea
 audiri mererer, quod aliter p̄ contemptū non fiebat.
 Doctore .n. esse oportet nunc, doctū neq; necesse est,
 neq; omnino aliquid est. Quāta literarū iactura hoc
 facies, aiebat aliquis? Nulla respōdi, quippe impēden-
 dum aliquid succisui tēporis, dū istas illiteratas lite-
 ras, atq; hāc doctrinarū fecem iactare discā. Nā intel-
 ligere nullo negotio licet. Sum .n. planē in ea opinio-
 ne, ut qui in his studijs superbire sciat, & pro tēpore
 ingerere se audeat, eū consummatum hoc tēpore iure
 consultū existimē. Quod institutū quid refert, quomo-
 do postea immutauerim, scribere, cū tu illi intersueris
 Senatui, quo istud factū est consultū: Ad Bartholistas
 redeo. Tales sunt, qui nunc in auribus principū qua-
 si sphōgae haerent, quibus consultoribus Respublicae
 gubernantur, ad quorum praescriptum omnia domi-
 forisq; geruntur, qui soli docti sunt, soli q; doctrinae
 praes-

P R A E F A T I O

precium inueniunt. Quibus cum suum isti diuites aurum commune habent, quos solos benignius salutant. Ac nescio an uspiam manifestius stultitiae suae documentum, quam in demerendis rabulis praebent.

Quos cum reddunt purpuratos, ipsi aliquando egēt inepti homines, quasi non melior fuerit Germaniae status, antequam isti inuaderent, tot uoluminibus instrueti, tunc quum plus ualere hic boni mores, quam usquam scriptae leges. Aut non adhuc tanto quaelibet ciuitas prudentius gubernetur, quanto ab ea longius absunt hi Glossatores. Ac illos mihi intueatur aliquis apud Balthicum mare Saxones, quam incunctanter, ac nulla iniuria ius dicunt, non consultis quidem illis, quos dixi leguleis, uerum suo illo ab antiquis more, quum nos hic uiginti annos, inter triginta sex doctores pendeamus. Qui quomodo persuadebunt mihi doctrinae opinionem, quum tot annos, tot perlectis uoluminibus inuenire quid iuris non possint? Obscure igitur intelligimus, quis alat istas in Germania contumeliones? istas discordias? quis intestinis bellis conestat principes? rebus publicis tumultus inuehat? oia seditiōibus impleat? Ex his quendam noui insignem asinum, quod mihi uidetur: quod ipsi, iureconsultum, qui aliquando simul audientibus nobis Papiæ illud iuris columen Iasonem, cum is praelegeret, ac multis citatis auctoribus subijceret, et Alexander de Imola, ac sequaces, conuersus ad proximum quæsiiuit, quis ille esset sequaces: putabat enim ex Glossatoribus uni sequaces nomen esse

esse

PRAEFATIO.

esse. At idem ille, qualis qualis est, nuper ex Italia redijt, libris ac uestibus splendide instructus, et inter doctores numeratur, ac me, qui melius capio Iasonē, post tergum relinquit. O mores, o studia, o temporis huius capita, quomodo istas abstergemus nebulas, & aliquando uerū intuemur? At ualde interim ex suis sibi isti cōmentarijs placent, studiū alioqui tractabile omnino caligine inuoluētes, ac Cimmerijs planē tenebris obscurius reddentes. Quorū ut densiorē quis nebulam, atriorē noctē libris Digestorū admolitus est, ita pro classico autore celebratur, et in admiratione habetur. Cuius. n. lucubrationib. nō amefertur Accursius quidā, ex cuius tenebricoso ingenio hic offusus est iuri ciuili fumus. Nō iniuria igitur miserebat te mei olim, cui ut studiosus esse, ad huiusmodi studiū diuertendū erat. Tam inconsulta sunt hominū super humanis studijs cōsilia. Quare, ut mihi uidetur, quod ingenuo sunt animo, ac recte libero, oīa maluit, quam in has se demittere sordes. Hæc ego accusare in illis, quanquā iniquissima sunt, non ausim, nisi repetita bis uenire petitione, præfatus, dicturū me, quod nemo sentiat, ac nihil dicturū. Sumus enim nihil Crote, nec prius desinimus nihil esse, quam aliquam nobis in hac Comœdia personā assumamus, quanquam nisi obsessent mihi literæ, poteram satis reuerenter Eques Germanus salutarī, & tu sacerdotis appellatione satis honoratus eras: nisi & præter equestrem dignitatem esse putaretur, literas discere, & penitus nihil saperent, qui se ualde
hoc

PRAEFATIO.

hoc seculo putant sapere. Hi sunt, qui cū literas igno-
rent, consilium tamen nobis dant, quid discere oporteat, et studiorum censores agunt, quorū a titulis præmia metiuntur, sic ferè quærentes: Quid est iste? quibus respondere licet: Doctor est, Magister est, Baccalaureus est. Aut si nullum istorū attigit, nihil est. Nuper ex quodam meorum quæsitū hunc in modū est, ab istius professionis homine, curioso illo quidem salutandis amicis, qua me honoris præfatione salutari oporteat. Tum meus respondit, nondū aliquid esse me, hoc uolens scilicet homo simplex, nullo insignitum titulo, quod satis fuit huic salutatori. Hodie enim non qualis quisq; sit, sed quo uocetur nomine, quæritur. In casu ac pecunijs omnia insunt. Virtuti propriū est nihil. Illud prob Christe nihil, quod nunc optimus quisq; uocatur. Cur igitur sapere quis uelit, quando sapere extrema hoc tempore dementia est? Hinc mihi hoc Nihil excidit, atq; hic prodit Nemo, nullis ille quidem calumnijs, nullis obnoxius contumelijs, plenus fiducia, qua elatus, hoc audet nihil in lucem adducere, impunè credo ad omnes euentus. Quia quæ nemo est, quid obstat, quo minus loquatur hoc suum nihil? Quod si non probabunt, qui uocantur Theologi, suo more fecerint, quanquam probabunt fortè, cū aut nihil eis placeat, aut quædam magis, quam nemo putet nihil. Quibus aliquid meum nonnunquā ostendens: Ecce uobis nihil inquit, ab eo, qui per uos nihil est. Ibi tum accuratè legunt, inuestigantes, num

PRAEFATIO.

heresim sapiat. Et statim si quid minus placet, quā
 quā sit hoc nihil, enotant. Inde in articulos errata di-
 gerunt. Sunt, n. pensiculandis hominū sermonib. a-
 cuti ualde iudicij. Vbi si quid offendit, frontem con-
 trahunt, labra exporrigunt, nasum suspēdunt, nōnun-
 quam ad ignem, ad ignem ingeminant. Quam collu-
 sionem mouere tutum non est, non magis, quā cum
 sentibus luctari, aut praesens aliquod ultro sibi malū
 accersere. Apud hos cautū est, ne quid temere loqua-
 mur, metuendum genus hominum, ac fari omnia soli-
 tam, audire nihil. Quis liberius .n. carpit uitia nūc,
 quā isti sapiētes? Imō quis petulantius quoquo uult,
 inuehitur? Si queras, ipsi interim quomodo uiuant,
 pallium & cucullum ostendere satis habent. Quae si
 nihil dicas, ibi tum in articulos tuum referunt nomē.
 Probarunt tot, inquit, Pontifices, ac priuilegia pro-
 ferunt, tibiq; negocium faciunt, malum minitantes,
 ni palinodiam occinas. Lōgum esset scribere tibi, quo-
 ties illis iā displicui, donec cōsensu in hoc Nihil, quod
 quia nihil est, nihil ab illis fit, & omnino concessum
 est nihil dici, aut neminem dicere, hac lata lege: Nihil
 dixeris, aut nemo dicere audeat. Atque ita me tuor
 prudentius, quā ubi quendam olim ex his crabro-
 nem uehementer irritaueram, cū dixissem: Nihil nūc
 scire Theologos, quod nō discere quis uel sine praece-
 ptore possit. Quod meū piaculare uerbū, quo dii bo-
 ni supercilio exceptum est? Quae conclusiones, quot
 syllogismi, quanta Enthymemata secuta sunt? Obtun-
 debar

PRAEFATIO.

Debat infelix. At ille iratus dominus, uirgines depre-
 catrices poscere uidebatur, ut mihi propitius esset.
 Cui omnia concludenti, omnia concessi, herbã (quod
 aiunt) porrigens, in hoc etiam assensus, ut supra uul-
 garem ipse hominum sortem, numinis loco sit, ego ni-
 hil sciam, nihil sim. Quodq; doctus ipse fulgeat, quasi
 splendor firmamenti, ego in his delitescã tenebris me-
 is, ubi loqui nihil liceat. Capnionem ab animi magni-
 tudine omnis admirabitur posteritas, qui descendere
 cum his in aciem, ac pugnam capessere ausus sit, &
 mira hoc felicitate, præter omnium opinionem. Qui
 si qua fortè laborasset, tunc cum multis commune mi-
 hi fuisset hoc nihil. Oïa debentur Maximiliano prin-
 cipi, qui se fidentibus opposuit, non passus eueri op-
 timum uirum, & de hoc imperio suis consilijs, suaq;
 industria sic meritum. Secus Theologistæ Parrhisiën-
 ses iudicarunt, sua maxima infamia, suoq; dedecore.
 Quod recordanti mihi subit, quid in Christianam re-
 ligionem inuexerit, hæc trecentorũ annorum Theo-
 logia. Postquam enim discessum est ab illa ueteri &
 germana, tum uero cum studijs declinauit simul reli-
 gio, ac illa increbuit, omniũ pestiũ pestilentissima su-
 perstitio, quæ sua caligine ita uerum dei cultum infu-
 scauit, ut nescias, Christi sint, quæ obseruas multa, an
 alicuius noui dei, qui hoc sibi uendicet ultimũ mun-
 di tempus. Habent tamen pessimorum librorum ma-
 gnos acervos. Ac dum istos negligunt antiquos, &
 rectè doctos autores, in his uersantur nugamentis, &

PRAEFATIO.

in scripturarum sordibus, non secus ac in luto scarabaei delitiantur. Neque tunc uilius quid nostris studiis tractare se putant, quoties pro concione sordidam aliquam fabulam, aut anile deliramentum, uulgi credulitate abusi, deblaterant. Qui cum tales sint, quicquid tamen extra suam farinam est, contemnunt ac aspernantur. Cumque omnium insulsissimi sint, eos tamen esse se contendunt, quibus semel Christus dixit: Vos estis sal terrae. Quare et sapientes credi uolunt, ac apostolis quicquid olim datum est, iure hereditario ad se trahunt, et in compellationis praefatione, Magistri nostri mira et inaudita ambitione dici gestiunt. Forte quia confessiones audiunt, ac consilia Regum et Principum ediscunt. Deinde muliercularum quoque secreta nimis auidè rimantur, ut se idcirco plus omnibus sapere credant, et non immeritò à discipulis Magistri, à filiis patres (proh pudor) salutentur. Quae de re facetissimam tu olim ad me epistolam. Sed quid ego haec, quasi hoc tempore Theologi non sint? Minime, sed quòd tam nihili homines in Apostolorum locum succedant, in eius rei indignitatem aliquis nemo exclamare potest: omnia inuerti, omnia confundi et misceri, omnia secus, ac sint, haberi, Nihil sibi constare, Neminem aut à morum integritate bonum, aut ab eruditione doctum iudicari, sed alterum cucullo ostendi, alterum titulo utcumque acquisito exprimi. Tu Crote qui acutius omnia intelligis, quid uidisti tepestate nostra Christianum magis, quam illos nuper Erasmi labores

PRAEFATIO.

bore, aut quid contra magis inuisum his Thomistis
 ut susurrabant, ut fremebant, ut stringebant superci-
 lia, ut nasos suspendebant. Illa rumpi his credas, quo-
 ties tale aliquid uiderint. Ita alienis uirtutibus inuis-
 dent pessimi homines. Ita consciētia ignauiae suae cru-
 ciantur nebulones. At tunc strenui sunt, quando in
 suo illo regno, publico suggesto, apud indoctum uul-
 gus, ac leuissimi sexus turbam declamant. Ibi lacerāt,
 ibi inuidentię suae stimulos exerunt, ac illud eiacu-
 lantur terribile fulmen, & mirū euomunt uenenum,
 non in eos, in quos necesse est, sed quos sibi molestos
 esse ubilibet contigit. Alexandrum sextum nostra me-
 moria Pont. Max. dixisse ferunt, cum potentissimo re-
 ge aut principe malle sibi bellum esse, quàm cum uno
 ex fratrum mendicantium ordinibus. Omnia enim ha-
 bere eos, qui nihil habent, ac inexpugnabile id esse ho-
 minum genus, quacunq; certandi uia adoriaris. Ne-
 scio acutissimè hæc considerem, an uerò dolore meo
 latius efferar, hoc certè puto, neminē non ciuiliorem
 reperiri uictorem, si quos disputando, concludendo-
 q; uinci contigerit, quàm hos præposteros Christi a-
 postolos. Quid enim crudelius unquã sensisti, quàm
 ubi quempiam arripuerint corū, quos hæreticos uo-
 cānt? Tunc quippe omnia Christo, præter unam mi-
 sericordiam concedunt. Et quod illi proprium maxi-
 mē est, hoc tum longissimè ablegant, quin etiam adeo
 insolentes se gerunt, ut nemo non dānari malit, quàm
 ab his consequi ueniam, qui cum oppugnandis nobis

P R A E F A T I O .

quorum patrimonijs aluntur uentricosi hypocrite,
adeò feroces se exhibeant, nullus tamen reperitur, qui
religionis zelo in Turcas eat, fidem Christi prædica-
turus. Aut illos saltem in medio nostrum Bohemos ut
erudiat, quos illorum uitio secretos ab Ecclesia, Pius
secundus Pont. Max. non obscure queritur. Profe-
cto ubi nihil opus est, ferociunt, ubi faciundum peri-
culum, ibi se subtrahunt profugi pugnatores, ac quie-
tem allegant, quæ debeat religioni. Ad quid igitur
istas putem conferre scholasticas disceptationes, tot
uijs, tam diuersis inter se opinionibus cōcinnatas, una
de hæc nomina, hos usurpant titulos? Hieronymus à
piscatoribus sumi, quod fidem Christi astruat, oportere
credidit, & Dialecticam abesse iussit, quam si his ademe-
ris, quid reliqui facies? Iterum igitur dico Crote, qui
ingenuo sunt animo, ac recte libero, his faciendum hoc
tempore, ut oia malint, quam uulgi inferuire iudici-
cio. Ita passim erratur, ita nihil sumus, ob id, quod be-
ni esse studemus, ac nihil scimus, quia aliquid recte scia-
mus quod si tibi uidetur, & in ea es sententia, ut ma-
gnopere non cures, quid istiusmodi pbent iudices, per-
petuo erimus nihil, ac suauiter interdum ridebimus ho-
minum mores. De me sic habe, certum est, non obsequi
his, qui me doctorem esse uolunt, quorum proxime qui-
dam: adde, inquit, nomen rei. Si possem respondere, rem
postea nomini. Nec illos moror, qui mihi nulla uirtu-
tis opinione, sed precio quaesitis titulis praferuntur.
Ac libenter nihil sum, ut ne in hoc impingam ambi-

NEMO.

tionis studium, & uel latum digitum ab instituto discedam meo. Tu interea Crote, quandoquidem et ipse mecum nihil es, hoc nihil satis habe, quod pellegas. Et illud tecum cogita, eum quoq; qui nihil faciat, aliquando facere aliquid, & qui nihil scribat, scribere multum saepe. Vale, & me ama, à quo te immortaliter amare non obscure sentis. Dehinc hunc audi Neminem.

NEMO LOQVITVR.

Quisquis ades, si forte nouos mirabere lusus
Ne rigida faciles accipe fronte iocos.
Sed qua laeta probis ageres conuiuia mensis,
Quoq; decet uultu res uariare graues.
Inter se mutata placent. Non omnibus idem
Est locus, haud poscunt omnia tempus idem.
Et quandoq; leues ueniunt ad seria risus,
Quo iucunda graueis temperet hora dies.
Este alij tristes semper, semperq; seueri,
Qui sapis, alternas omnibus adde uices.
Scilicet hic modus est. Tu qui mea nosse laboras
Fata, Cleanthæum pone supercilium.
Qui loquitur, Nemo est, loquitur Nihil, at tibi si quid
Insonuit, dicas Neminis esse Nihil.
Sum Nemo, uiuam, nec ne, cui dicere promptum estis
Non etiam proraptum est mihi, uiuo tamen
Nemo agitat uitam, tu quid te contrahis? an quod
Si uiuit Nemo, uiuere non potis es?